

ARJEN VAN VEELLEN

EEN FANTASTISCH
FACEBOOKLEVEN
IN 61 EENVOUDIGE
OVERPEINZINGEN

EEN FANTASTISCH FACEBOOKLEVEN IN 61 EENVOUDIGE OVERPEINZINGEN

1. Op 12 augustus 2007, nadat ik was overvallen op Long Street in Kaapstad, ergens halverwege Tommy's Bookshop op nummer 130 en mijn hostel op nummer 209, merkte ik dat ik in Facebook leefde. Ik had die middag geld gepind, nerveus als een stokstaartje, en aansluitend mijn internet gedaan bij Tommy's. Toen ik terugslenterde, sprong er vanuit een dode hoek een mannetje met een priem mijn leven binnen. 'Money,' zei hij.

Op de tast viste ik een biljet uit mijn broekzak en ik hoopte dat het noch te veel, noch te weinig zou worden. Het werd tweehonderd rand: twintig euro. Hij griste het biljet weg en liet me achter met kippenvel van zijn korstige huid.

Vlak daarna kwam de euforie. Ik keerde terug naar de boekwinkel en tikte op de vette toetsen een berichtje op mijn profiel. 'In Kaapstad. Beroofd.'

2. Goede boeken veranderen je leven en websites kunnen dat ook. Facebook herlees ik elke dag tientallen keren. Ook in bed, vlak voor het slapengaan, op mijn iPhone. Dan schieten mij duizend dingen te binnen. Soms zie ik paarse vlekken op het plafond van het turen naar mijn lichtgevende zakbijbelkje. Lees ik een goed boek?

3. Mark Zuckerberg, student aan Harvard, richtte de vriendsite in 2004 op als alternatief voor de papieren universiteitsalmanak. Hij liet zich inspireren door HotOrNot.com,

een site waar bezoekers elkaar vergelijken. Dit spelletje van kijken en bekeken worden is nog steeds het fundament van de site, die nu rond de vijfhonderd miljoen actieve gebruikers kent. Wie nu nog niet op Facebook zit, is monnik, nihilist of iemand die vijftien jaar geleden absoluut nooit een mobieltje zou nemen (maar er inmiddels ook een heeft aangeschaft). De wereld is een schoolplein.

4. Een testversie van Facebook werd vijfhonderd jaar geleden gelanceerd door studenten van de universiteit van Wittenberg. Zij bedachten het *album amicorum*, Latijn voor vriendenlijst. In dat boekje schreven je vrienden op uitnodiging een krabbel, een gedichtje, een fijne quote. Of ze tekenden een zelfportret. Vriendschap was er plooibaar: je vulde het boekje niet alleen met intimi, maar ook met studiegenoten, beroemde geleerden, interessante mensen die je één keer had ontmoet en vrienden-van-vrienden. Je schreef dan: *sic pagina jungit amicos* – zo verbindt de pagina twee vrienden. Deze filotheek, ofwel vriendenbibliotheek, was een handige netwerktool, zeker voor wie naar het buitenland ging: een draagbaar comité van aanbeveling.

Het album amicorum kende een traditie van eeuwen en was net als Facebook een platform waar vriendschap, kunst, personal branding, sociaal kapitaal, studentikoze grapjes en zelfreflectie hand in hand gingen. Alleen was het van papier en dat verkleinde zijn invloed.

5. De gemiddelde Facebookgebruiker leest het boek een uur per dag; ofwel een werkdag per week. Maar hij leest niet al-

leen; hij is hier actief als zijn eigen columnist, paparazzo, etaleur, spindokter, talkshowhost, kunstenaar, persvoorlichter, onderzoeksjournalist en televisiepsychiater.

Facebook is een oord, zeggen sommigen, waar je je tijd verspilt aan pulp en waar je van vrienden gadgets maakt. Het zou ook leiden tot concentratiestoornissen, vereenzaming, pesten, narcisme, massapsychoses en privacyschendingen. Die kritiek is begrijpelijk, maar Facebook is gewoon een kopie van het echte bestaan: je treft er narcisten en privacyschenders, maar ook kunstenaars en eenzamen. Je ziet er zowel dieven spioneren, als politie die naar boeven speurt. Er zijn landen, als Iran, waar de site verboden is omdat de machthebbers denken dat Facebook de mensen mondiger maakt, maar je hebt ook landen waar mensen vrijwillig afstand doen van hun profiel, omdat ze denken dat je er slaaf wordt van je eigen updates.

Het verschil met het leven zelf is dat het Facebook meer expliciet is. Je stuurt er een officieel 'vriendschapsverzoek', terwijl vroeger de band met je vrienden onuitgesproken was – maar het was dezelfde deal. Zo maakt Facebook alle bedradingen van ons leven transparant.

CNN publiceerde in 2009 op zijn website een lijst van de '12 most annoying Facebook types', zoals *The Let-Me-Tell-You-Every-Detail-of-My-Day Bore*, *The Self-Promoter*, *The Obscurist*, *The Chronic Inviter* en *The Sympathy-Baiter* ('Barbara is feeling sad today'). Dat was een grappige typologie, die echter niet zozeer iets over de website zelf onthulde, als wel over enkele hinderlijke mensentypen die er bestaan, naast de vele amusante.

Facebook geeft inkijk in het echte leven. Daarom is het goed dit boek keer op keer ter hand te nemen en uitvoerig te bestuderen.

6. Aan de bar van een hostel in Kaapstad zat een meisje te huilen omdat er een cd gebroken was in haar tas. Backpackers willen zo veel mogelijk authentieke ervaringen opdoen en zo veel mogelijk interessante mensen ontmoeten, om daar vervolgens fluks verslag van te doen op Waarbenjij.nu. Of op Facebook. Het is het bestaan van een journalist die pas naar huis mag als hij genoeg verhalen en beelden heeft. Daarom krijg je na het paragliden een foto-cd mee van je vlucht. En dan is het sneu als je bewijsmateriaal stuk gaat.

Mijn roofoverval was een authentieke ervaring en kostte maar twintig euro. Dat was goedkoper dan de *experiences* uit de foldertjes in het hostel, zoals parachutespringen boven Kaap de Goede Hoop (ruim tweehonderd euro) of zwemmen met haaien in Hermanus (voor ruim driehonderd). Maar ik verzilverde mijn ervaring pas echt toen ik die deelde via Facebook. Het incident verscheen op de nieuwspagina van mijn vrienden en werd direct beloond met een waterval aan reacties. Ik was niet beroofd; het ventje was Gaston Starreveld die mij de straatprijs had overhandigd.

7. Plato zou lid worden van Facebook. Hij was iemand die elk nieuw medium meteen wilde uittesten. Hij zou in de rij hebben gestaan voor de iPad. In zijn tijd was het medium 'alfabet' de *talk of the town*. Met het alfabet kon je ideeën, gesprekken en verlangens transporteren door ruimte en tijd. Het bestond

al een tijdje, maar in Plato's Athene van de vierde eeuw voor Christus begonnen de mensen de mogelijkheden pas goed te ontdekken: ze gebruikten de lettertjes niet langer alleen voor hun basisadministratie, maar ook voor poëzie, politieke pamfletten en amusement. Alfabet 2.0 was geboren.

Plato zelf schreef tientallen filosofieboeken. Toch had hij kritiek op het schrift. Zijn belangrijkste bezwaar was dat een boek van papier was; niet *live* en interactief. 'Print is dead,' vond Plato. Een opgeschreven gesprek vond hij een surrogaat van echte communicatie. Want als woorden eenmaal op papier staan, zijn ze hulpeloos en geeft dat papier steeds hetzelfde antwoord, schrijft hij in de dialoog *Phaedrus*. De auteur kan niet meer toelichten wat hij precies bedoelde. Net als bij schaken: aanraken is zetten. Of bij sms'jes: verstuurd is verstuurd.

Het virtuoze van Plato's kritiek was dat hij die verwoordde in het medium dat hij aanviel. Hij was als iemand die op Twitter twittert dat hij twitteren niks vindt en dat in zulke superieure tweets doet dat hij miljoenen followers en retweets krijgt.

Veel van Plato's bezwaren tegen het schrift zijn ingehaald door de tijd: dankzij internet is het schrift nu interactief en live. En een gesprek via de webcam evenaart al bijna een echte conversatie.

Al blijft het behelpen, weten bijvoorbeeld de mensen die een langeafstandsrelatie hebben. Een webcamgesprek is een povere versie van echt samenzijn, al was het maar vanwege de handicap dat je via Skype elkaar niet tegelijkertijd in de ogen kunt kijken; je kijkt ofwel naar het oog van de camera, ofwel

naar het beeldscherm van je laptop. Om beurten mag je elkaar aanschouwen. ‘Wat vond u van dit gesprek?’ vraagt Skype als je afsluit, en onze feedback is: steeds als ik het *tuduududuu* hoor van de beltoon, weet ik dat een tantaluskwelling begint. Het is als het bezoekersuur voor de gevangene: je kijkt ernaar uit, maar tegelijkertijd wijst het glazen scherm in de bezoekersruimte je op je gevangenschap en op de onmogelijkheid de ander aan te raken. Dat maakt iedere langeafstandsrelatie platonisch van aard. Of zoals Sheryl Sandberg, operationeel directeur van Facebook, het zei: ‘Op internet is er nog nooit een cake gebakken. We moeten waakzaam blijven.’

8. Is Facebook een eerlijk boek? Het lijkt vaak een ego-glossy waarin alles oké gaat. Soms laat je er weliswaar je zwakke kanten zien, maar dat is een oud kneepje van de romanschrijver: geef je hoofdpersoon een handicap, dat wekt sympathie op bij de lezer. Toen ik mijn rijbewijs haalde schreef ik als update: ‘Mijn Noord-Zuidlijn is af.’ Daarmee toonde ik dat ik succesvol was, maar ook dat ik daar lang over deed. Een slimme update. Té slim, misschien, want iets te bestudeerd; het ware beter geweest als ik mijn gevoelens regelrecht via mijn iPhone had verstuurd: ‘YEAAAAAAAAAH!!!!!!! Fokking kloterijbewijs gehaald!!!!’ En nóg beter zou zijn om expres wat type- en spelfoutjes toe te voegen, zodat het leek alsof ik niet had nagedacht en mijn gevoelens puur uit mijn ziel gevloeid waren: ‘YEAAAAAAAAAH!!!!11!!!! Fokking kloterijbewijs gehaald!!!!’

Sprezzatura hebben, bestudeerd-onbestudeerd zijn, het is simpel, wist de essayist Montaigne (1533-1592). Hij nam zijn

eigen leven als stof voor zijn boek en dat was destijds nog een provocatief onderwerp, jezelf. Hij begint zijn bundel daarom met een disclaimer. 'Ik heb geen moment gedacht aan het nut voor U of aan mijn eigen glorie [...] Ik wil dat men mij in mijn gewone doen ziet, eenvoudig en natuurlijk, zonder gezochtheid en gekunsteldheid, want ik beschrijf mezelf [...] Er is dan ook geen reden waarom U aan zulk een ijdele en onbeduidende materie uw tijd zou verdoen.' Natuurlijk bedoelde hij dit *tongue in cheek*. Hij zei feitelijk: 'Mijn boek gaat over kleine dingen. Kleine dingen zijn belangrijk; alle dingen worden belangrijk als je ze maar aandacht geeft. U moet dit boekje be-slist lezen.'

'YEAAAAAAAAAH!!!!11!!!!,' zei Montaigne en ik reageer met: 'REPSECT!!!!'

9. Wat is er aan de hand als je aarzelt over de tekst van je update? Als je het aanwijspijltje vele minuten boven het knopje 'delen' laat zweven, voordat je wijsvinger klikt? Op die momenten denk je na over je publieke imago. Dat is niet erg, zolang het maar niet te lang duurt. Want nadenken over hoe anderen over je denken is vaak verspilde tijd. Je begon ermee toen je puber werd. Toen werd opeens belangrijk wie je vrienden waren, welke kleren ze droegen, wat ze van jou vonden. De badkamerspiegel kreeg een hoofdrol in je bestaan.

Als het goed is, ebben die gevoelens langzaam weg, tot je, aan het eind van je leven, beseft dat reputatie er niet toe doet. Dan snap je wat Marcus Aurelius bedoelde toen hij zichzelf voorhield: 'Nog een korte tijd en je bent slechts stof en beenderen, een naam, of zelfs dat niet meer. Een naam is slechts

een holle klank, een echo, en wat wij in het leven belangrijk vinden, is ijdel, vergankelijk en gering.'

Maar zo wijs hoef je nu nog niet te zijn. Houd als vuistregel aan om maximaal een minuut na te denken over je update. Wie er langer over doet, heeft een puberhart.

10. 'You should have kicked him,' zei het meisje aan de bar van Longstreet Backpackers toen ik haar vertelde hoe ik was beroofd. Ze woonde al jaren in Kaapstad en kende het ventje dat mij had overvallen; het was in haar ogen een straathondje. Dit nieuwe perspectief deed mijn experience verbleken: ik bleek niet te zijn aangevallen door een leeuw, maar door een teckel.

Deze invalshoek heb ik niet op Facebook gezet, zoals ik ook nooit zou vertellen wat er die avond gebeurde tussen dat meisje en mij. Je moet je privacysettings nauwkeurig weten af te stellen.

11. Jezelf zijn = zelfvertrouwen = sexy stond in een psychologieblad en actrice Eva Mendes zei op Nu.nl: 'Roem is alleen voor onzekere mensen.' Misschien is dat allemaal waar en zit er daarom een natuurlijke grens aan huichelen.

Op Facebook wordt iemand die al te *obvious* liegt of draait meteen ontmaskerd als spindokter, want iedereen is hier spindokter en collega's herkennen snel elkaars trucs. Daarbij: je echte vrienden lezen ook mee en je kunt dus geen harde leugens verkondigen. Vergelijk het met de manier waarop je je huiskamer voorbereidt op visite: je kunt tactisch wat tijdschriften neerleggen; fotolijstjes verbergen; spiegels ophan-

gen of wierook branden – maar de muren kun je niet verplaatsen.

Toen televisies scherper beeld kregen, moesten acteurs zich onopvallender gaan schminken, want de kijker zag anders te goed dat ze waren opgemaakt. Op dezelfde manier, nu de Facebookmens gemiddeld een uur per dag traint op het raffineren van zijn imago, zullen reclamemakers en politici gewiekster moeten spinnen: wij, collega's, prikken overal doorheen.

12. Mensen die zich bekeken weten, gebruiken vaak de derde persoon enkelvoud terwijl ze 'ik' bedoelen. Julius Caesar schreef zijn autobiografie bijvoorbeeld in de derde persoon. Dat wekt de suggestie van objectiviteit. Niet 'ik, Caesar,' maar 'hij, Caesar'. Je ziet het ook op televisie: 'Dirkie Kuijt blijft lekker bij Liverpool,' zegt voetballer Dirk Kuijt. En Sonja Bakker: 'Sonja Bakker is gewoon iemand die nooit opgeeft.' Die constructie, waarbij je beschouwend over jezelf spreekt, zie je ook terug in alledaagse formuleringen als: 'Sophie is heel erg iemand die van erwtensoep houdt,' waarmee Sophie bedoelt: 'Ik hou van erwtensoep.'

Op Facebook begint elke *status update* automatisch met je eigen naam, in vet gedrukt. Die is alvast ingevuld door de site zelf en de cursor knippert pas na jouw naam. Daardoor praat je hier bijna als vanzelf in die gekke 'derde ik-persoon'. Elisabeth schrijft bijvoorbeeld: 'Elisabeth is moe na haar sollicitatiegesprek.' En Tazuko: 'Tazuko overweegt een ontsnapingsplan.' En Gerrit Komrij: 'Gerrit Komrij kijkt naar het filmpje met de "terroristische aanval" op Benno Barnard.' Al die updates onder elkaar maken van Facebook een kant-en-

klaar filmscript van je eigen leven, vol actie, muziek, plotse-
linge wendingen en regieaanwijzingen.

Al die berichtjes worden ook samengevoegd in het 'nieuws-
overzicht', waar andere mensen mogen reageren of op een
knopje kunnen drukken als ze jouw berichtje, zoals dat heet,
'leuk vinden'. Dat ziet er bijvoorbeeld zo uit:

Elisabeth is moe na haar sollicitatiegesprek

2 personen vinden dit leuk.

Persoon x reageert: hoe ging het tan meissie?

Tazuko overweegt een ontsnapingsplan

4 personen vinden dit leuk

Persoon x: nieieieieieiet doeoeeoeoen!

Persoon y: from Alcatraz?

Tazuko: van alles

Gerrit Komrij kijkt naar het filmpje met de 'terroristische
aanval' op Benno Barnard en ziet alleen een paar snotneu-
zen die zich met hun protest niet goed raad weten. Nog
niet.

22 personen vinden dit leuk

Persoon x: echt superlache filmpje

Persoon y: die kaaskoppen zijn zelf idioot

Persoon z: ik haat moslims

Die derdepersoonsvorm heeft op Facebook dus ook een prak-
tische reden: je berichten worden automatisch persberichten,
die makkelijk kunnen worden opgenomen in de telex. Maar

als je de hij-vorm, de namen en de inhoud van de boodschappen wegdenkt, is dit het onderliggende patroon van je nieuws-overzicht:

Ik blablابلابلابla

Ik vind dit leuk

Ik: bladiebla

Ik blablابلابلابla

Vier ikjes vinden dit leuk

Ik: bladiebla

Ik: bladiebla

Ik blablابلابلابla

Tweëntwintig ikjes vinden dit leuk

Ik: bladiebla

Ik: bladiebla

Ik: bladiebla

Etc. Etc.

13. Op Facebook schrijven we als gedetineerden op gevangemuren. In ons hokje achter de computer voelen we ons vrij om te klieren, om kunst te maken of om hartenkreten te krassen in steen. Soms schrijven we zoals mensen bellen in de trein: opzettelijk luid, zodat andere reizigers mee kunnen luisteren met onze succesverhalen. Soms zijn we er ook als mensen op recepties die, terwijl ze met je praten, nerveus rondspieden naar een interessanter persoon.

Facebooknotities zijn op het oog een veel minder merk-

waardige vorm van schrijven dan krabbelen in een papieren dagboek, dat nooit iemand zal lezen en waar je, heel schizofreen, ‘lief dagboek’ zegt tegen een bundeltje snippers met een slotje erop. Die binnenpret van het dagboek heeft ook iets claustrofobisch; je praat tegen een blinde muur. Maar ook Facebook is een soort *imaginary friend*. Alleen digitaal – een-tje die elke ochtend als je inlogt de stoutheid heeft om je te vragen: ‘Wat gaat er in je om?’

14. Op Facebook lees je veel en oppervlakkig. Je leest er niet zittend, zoals in kloosters, maar staande, zoals in de krantenkiosk. En alles door elkaar heen: zowel de newsfeeds van *De Groene Amsterdammer* als GeenStijl. En de telex van je vrienden. In dit gemixte nieuwsoverzicht is de aardbeving in Haïti even relevant als het lieveheersbeestje dat zojuist op je neus landde. Dat is een oude journalistieke wet: hoe dichterbij huis, hoe groter het nieuws.

Tegenover die snippers staat een vorm van verzuiling op microniveau, op basis van vriendschapsbanden en interesses. Binnen elk minizuiltje kijkt iedereen dezelfde filmpjes en lezen allen dezelfde kranten. En soms is er nieuws dat de schotten overstijgt, bijvoorbeeld een revolutie in Iran of een grappige *viral*. Dan sturen we en masse dezelfde berichten door. Een beetje zoals vroeger heel Nederland samen klaar zat voor Willem Ruis.

15. Mijn wereld is weer een dorp geworden, een gehuchtje *that never sleeps*, en waar je alle voordelen hebt van het dorpse – gezelligheid, grip en saamhorigheid – maar ook de nadelen:

achterklap, naijver, dorpsgekken, gegluur door vitrages en regelmatig stupide koekhapwedstrijden.

Ik herinner me hoe ik voor het eerst mijn vriendendorpje midden in de nacht bezocht en overweldigd werd door gevoelens van warmte toen ik zag dat er nog lichtjes brandden: dat waren mijn goede burens die ook niet slapen konden, mijn vangnet van vreemden. Ik was een kind en wist niet beter, dan dat het nooit voorbij zou gaan.

16. I talk English here. It shows that I am a connected, open minded, cosmopolitan person who loves meeting new people and live life to the max - even though I don't have that much international friends; even though my English is not that sophisticated; even though the range of my travels is restricted to the triangle of work, supermarket, home; work, supermarket, home; work, supermarket, home.

17. Als ik mijn gedachten vrijaf wil geven, luister ik op mijn iPod *Das Wohltemperierte Klavier* van Bach, gespeeld door Glenn Gould, terwijl ik intussen op Nu.nl de achterklap lees. Er komt dan eenzelfde soort rust over mij als wanneer ik knetterstoned, maar uiterst geconcentreerd, de afwas zou doen. Het is geen lezen, het is staren, als in een kabbelend beekje, met een steeds variërende aftiteling van namen, gebeurtenissen, namen, gebeurtenissen.

Doutzen Kroes weer Miss Nederland Positief... Lindsay Lohan is blut... Gordon berust in lek liefdesboek...

Onder de lichtblauwe hemel van Nu.nl is het goed toeven. Het staart zo fijn, zoals haardvuur of golven prettig staren,

want je ogen kunnen niet focussen op de voortdurende beweging. 'Dit wordt ons niet ontnomen: lezen,' dichtte Ida Gerhardt, 'en ademloos het blad omslaan.' Op Nu.nl leef ik helemaal in het nu.

18. Ik zit in een kroeg waar je dankzij de sterke biersoort die er vloeit makkelijker intiem wordt; waar je eerder bluft en er eerder iets uitflapt. Waar je meer jezelf bent dan thuis omdat er geen remmingen zijn. Hier aan de bar is iedereen expat; iedereen is spontaan; iedereen heeft bindingsangst, iedereen heeft hechtingslust en iedereen gaat een beetje vreemd. Soms voel ik mij als de dronken indiaan die niet was opgegroeid met alcohol en dus geen maat kon houden toen de westerlingen hem het toverdrankje aanboden.

19. Harry Mulisch heeft 560 vrienden maar hij schrijft nooit statusberichtjes. Daar staat hij boven. Dat weet ik, want ik ben zijn vriend. We gaan heel normaal met elkaar om, want we staan op gelijke voet: Harry's profielfoto is even groot als die van mij. Facebook nivelleert eventuele verschillen.

Soms vindt de computer dat Harry en ik te weinig praten. Dan verschijnt rechtsboven op mijn profiel automatisch de suggestie: 'Klets bij met Harry Mulisch.' Maar Harry en ik hebben aan weinig woorden genoeg. Eén keer stuurde hij me een berichtje: 'Hoi Arjen, Harry heeft bevestigd dat jullie vrienden zijn op Facebook.' Sindsdien is onze band vanzelfsprekend. Een echte mannavrienschap.

Heel raar trouwens: dat Harry succesvol is, vind ik fijn, want het straalt ook op mij af. Maar als mijn gewone vrienden

succesvol zijn, vind ik dat soms storend: het verbleekt mijn eigen succes.

20. Veel van Mulisch' collega's hebben duizenden fans die ze dagelijks voeden met updates. Logisch, hun profiel is een winkeltje. Als bonus krijgen ze hier in een oogwenk datgene waar ze met hun boeken doorgaans jarenlang eenzaam en onzeker voor moeten ploeteren: een warme douche van reacties. Facebook is een aaimachine, een levensnoodzakelijke aaimachine; het publiek langs de kant bij de marathon.

21. Elk mens heeft een wortel nodig om voor te rennen. De mijne heet: reacties. Microroem. Op Facebook kan ik *local hero* zijn. Over mijn celebritycultuur wordt soms misprijzend gesproken, maar het is een meritocratie met goede prikkels. Ik leef niet voor geld of spullen, maar voor de reacties die ik krijg als ik mooie muziek deel, fraai schrijf, mensen attendeer op een goed krantenstuk, als ik mijzelf ben. Ik word hier beloond voor schoonheid, creativiteit en respect. Mijn wortel is smaakvol en gezond en verlost me van de angst dat ik onbijzonder ben.

Mocht ik naast mijn schoenen gaan lopen, dan corrigeert Facebook mij vanzelf: roem wordt hier vaak op de hak genomen. Bijvoorbeeld via de vele parodieën op fanclubs die je er vindt, zoals de groep: 'Kan deze augurk meer fans krijgen dan de band Nickelback?' (Ja, dat is gelukt.)

22. De man was in zijn slaapkamer al jaren de cockpit van een Fokker 100 aan het nabouwen. Deze hobby was begonnen,

vertelde hij me, toen hij na een spelletje Flight Simulator had gedacht: dat moet realistischer kunnen. Hij begon dus te knutselen en te googelen en ontdekte dat er een internationale *community* van cockpithobbyisten bestond, die via het web contact hielden met elkaar. Overdag deed hij onbeduidend werk, maar binnen de community werd hij al snel de bekendste Fokkercockpitbouwer van Zuid-Holland. Pilot zou hij nooit worden, maar hij had wel zijn niche gevonden. Hij werd microberoemd en gelukkig.

Veel vreugde komt voort uit het pleasen van het juiste publiek. Daarom voelen de slaven van Wikipedia - de vrijwilligers die de lemmata schrijven over beroemdheden - zich helemaal geen slaven, maar koningen in het land van wiki. Zij snappen dat de belangrijkste vraag luidt (in je loopbaan, je liefde, je hele leven): voor welke competities schrijf je je in?

23. Ik kan vrienden respect betuigen door onder hun berichten te klikken op het knopje 'vind ik leuk'. Soms vind ik iemand leuk in de hoop dat zij mij leuk vindt; soms omdat ik wil dat de ander denkt dat ik hem leuk vind; soms vind ik preventief iemand leuk. Op dagen dat ik mijzelf niet leuk vind, klik ik 'vind ik leuk' aan op mijn eigen bericht, zodat het stijgt in de ranglijst van dingen die volgens het algoritme leuk zijn en waardoor andere mensen mij ook leuk vinden en vervolgens ik mijzelf weer.

Er bestaat nog geen knopje 'vind ik stom'. Als ik iets stom vind, zwijg ik. Als mensen zwijgen op mijn update, ga ik ervan uit dat ze me stom vinden. Als ik zelf zwijg op de updates van vrienden, ben ik bang dat ze denken dat ik ze stom vind

en klik ik dus op 'vind ik leuk'. Als mensen zwijgen op mijn updates, ga ik ervan uit dat ze mij stom vinden en dat ze het niet erg vinden dat ik dat weet.

24. Spreken is goud, zwijgen is zilver. Nee, zwijgen is aarde-werk. Want wie op Facebook zwijgt op de updates van anderen, is als een zaal die niet klappt. Zwijgen is doodzwijgen; stilte een belediging. Daarom spreekt iedereen hier hard en veel.

25. Als ik een vriendschapsverzoek krijg, kan ik dat ofwel 'accepteren', ofwel 'negeren'. Als ik klik op accepteren, krijgt de ander automatisch een bericht dat hij of zij door mij is geaccepteerd. Maar als ik klik op negeren, gebeurt er niks, want Facebook belooft: 'De verzoeker ontvangt hier geen melding van.' Dat is goedbedoeld: om gezichtsverlies te voorkomen. Maar dat zwijgen is juist wreed. Het laat de ander voor eeuwig spartelen in onzekerheid. Daarom stuur ik zelf handmatig de heldere melding: 'Ik heb je vriendschapsverzoek ge-negeerd.'

26. Soms voel ik mij hier een desperate cabaretier voor een zaal die leegloopt, of een wetenschapper die zijn eigen artikelen citeert om te stijgen in de citatie-index, of iemand die zichzelf voor straf eeuwig online moet veilen en nooit wordt verkocht. Maar meestal ben ik hier minister van vrolijkheid, van machinale vrolijkheid, even vrolijk als de Strawinsky-fonteinen naast het Centre Pompidou.

27. Ik had laatst een leuke droom. Alles was aanraakscherm geworden en overal zaten knopjes met 'vind ik leuk'. En als je die aanklikte, dan werd alles ook leuk. Iedereen vond mij leuk en we waren allemaal lid van de groep van leuke mensen. Je had steeds 144 leuke evenementen. Het leek wel een zwoele zomeravond die eeuwig duurde, vol pasteltinten, champagne, liefde met sigaretten zonder vrees; het leek wel alsof alles glom en blonk als jaspis of smaragd of parelmoer - maar zo was het niet; het was gewoon leuk.

Leuk was een machtig wapen geworden. Leuk dreunde, leuk beukte, leuk bulderde als donder. Maar vooral: leuk ordende de chaos. Je had enerzijds leuke dingen; daarbuiten had je niets. Dus hadden we aan één woord genoeg. Leuk.

Ik zag een gevangene die op de muur schreef: leuk. Ik zag een man met inkt op zijn rug: leuk. Ik zag een leraar op een whiteboard stiften: leuk. Ik hoorde een engelenkoor het eenvoudige naamvallenrijtje zingen van leuk, leuk, leuk. Iemand fluisterde: ik vind je leuk. Een president publiceerde memoires: het was leuk. Een muezzin zong: leuk. Een sterrenkundige concludeerde: sterren zijn leuk. Op mijn shampoofles stond: voor leuk haar. Een presentator zei: nu even wat leuke fragmentjes. En het publiek vond dat: leuk. Een weerman voorspelde: leuk weer. Een dichter erkende: het leven is niet verrukkulluk, maar wel leuk. In de verzamelde werken van Plato stond maar één voetnoot.*

Want we leefden in de leukst denkbare aller werelden en elk weekend deden we leuke dingen. Ik zag een leuke *flashmob* in

* Sc. Leuk.

Iran met leuke mensen die het ook leuk wilden hebben. Een scheids gaf een strafschop en het publiek scandeerde: leuk. In kloosters zongen monniken: hij is leuk. En je zag dat alles goed was, maar je zei: leuk. In bed was je niet goddelijk, maar wel leuk. En duizendmaal per dag likten we met het puntje van onze tong tegen het verhemelte de lekkere 'l' van leuk.

Het leukste was dit: dat wat niet leuk werd gevonden, bestond niet. Zo verdwenen bitterheid en gramschap en eenzaamheid. Want niemand vond dat leuk. Zelfs de dood waren we zo te slim af. Want we vloekten: leuk. En we snikten: leuk. En we brulden: leuk.

En het leek alsof iedereen een onuitputtelijk vel vol leuke stickertjes had. En het was alsof overal leuk-leuk-leuk klonk als het *klokklokklok* van toverdrank. En het *klikklikklik* van tienduizenden tevreden was als het aanzwellende geluid van een welkom tropisch stortbuitje dat in een driftig ritme begon te tikken op het dak van een veranda; een warme douche die voor altoos zou duren - maar zo was het niet; het was gewoon leuk.

28. De televisie vertelt ons gemiddeld een paar uur per dag dat echte mensen *watchable* zijn, schreef de Amerikaanse essayist David Foster Wallace. En met 'watchable' bedoelde hij dat je goed kunt spelen dat je niet weet dat de camera loopt. Die quasinonchalance zie je terug op Facebook, bijvoorbeeld als mensen terloops laten vallen dat ze hun koffer niet dicht krijgen voor een tripje naar New York.

Als ik mij vroeger ongemakkelijk voelde in een publieke ruimte, deed ik wel eens alsof ik een sms'je kreeg. Wat speelde

ik dan? Dat ik vrienden had en *connected* was. Sinds ik Facebook op mijn mobiel heb, is dat toneelstuk niet meer nodig; nu pak ik mijn mobieltje en ga ik gewoon naar mijn profiel.

29. Charlie Chaplin deed ooit mee aan een Charlie Chaplin-imitatiewedstrijd. Hij verloor, naar men zegt, in de halve finale.

30. 'Ik ben Ziggo. Ik wil je graag beter leren kennen,' zegt mijn internetprovider in de folder. Terwijl dit bedrijf mijn vriend wil worden, willen mijn vrienden bedrijven zijn: veel van de vriendenuitnodigingen die ik krijg, zijn zelfpromotie. Stem op mij! Volg mij! Kom naar mijn evenement! Vriendschap en reclame groeien naar elkaar toe. Vrienden worden spam. Reclames vriend.

'Keep walking,' zegt een whiskymerk. Iedereen weet dat je na het drinken van veel whisky juist omvalt. Maar bedrijven liegen de laatste tijd minder - of slimmer. Ze lijken mij steeds beter te begrijpen. Dat zie je aan hun taalgebruik.

In de Bagels & Beans in Leiden ('Bagels, espresso & happiness!') hangt een bordje naast de wenteltrap, waarop in meisjeshandschrift staat geschreven dat de wc HEEEEEEEELEMAAL BOVEN is. En als het koffiehuisje dicht is, hangt er een lief bordje op de deur met: 'Helaas, we zijn gesloten; jammer dat we je mislopen.'

Misschien zou de helft van de onrust van onze generatie zijn opgelost als we minder cafeïne innamen (en weer broodtrommels invoerden), maar qua happiness vind ik dit etablissement een soort tuin van Epicurus, waar het prettig toeven

is. Alleen het taalgebruik komt mij soms wat kinderachtig of verwijfd over. Maar wat is het alternatief? DICHT! en WC 1 EURO!

Slimme commercie snauwt niet. Het beste voorbeeld is Apple: we houden van dit bedrijf omdat het onze wensen intuïtief aanvoelt. Daarom is onze band met zijn dingetjes zo innig; daarom hebben we geen blauwe duimen meer van het sms'en, maar strelen we teder de fraai gewelfde aanraak-schermpjes van fluweel.

31. 'Wat houdt je bezig?' vraagt Facebook me tien keer per dag. Hij is in mijn zielenroerselen geïnteresseerd. En om me nog beter te leren kennen, turft hij ook alles waar ik op klik. Bijvoorbeeld hoe vaak ik mensen leuk vind. Hij gebruikt een geheimzinnig algoritme dat de berichten van mensen die ik vaak leuk vind en die veel vrienden hebben, bovenaan plaatst op mijn nieuwspagina. Daar adverteert hij, want een boodschap naast een bericht van een echte vriend heeft veel impact.

Hoe meer ik over mijzelf vertel, hoe beter Facebook mij aanvoelt. Met elk muisklikje, elke comment, elk filmpje dat ik beijkijk en elke krant die ik hier opensla, vertel ik hem wie ik ben. Amazon.com weet alleen welke boeken ik lees, Last.fm kent alleen mijn muzieksmaak, eBay weet hoogstens wat er ligt op mijn rommelzolder, maar Facebook weet wat er in mij omgaat.

Zo groeien we langzaam naar elkaar toe. Op een dag zullen advertenties niet meer aanvoelen als spam en vrienden niet meer als advertenties. Dat zal op dezelfde dag zijn als de dag

dat Google Translate alle talen van de wereld vloeiend spreekt. Nu ben ik nog vaak teleurgesteld in Facebook, als hij suggesties doet die nergens op slaan. Maar anderzijds: van mijn echte vrienden krijg ik ook wel eens onzinnige tips of cadeaus die ik nooit gebruik.

31. Ik ben Herodotus. Dat verzin ik niet zelf: op Facebook deed ik de quiz *Which Ancient Greek Writer Are You?* en de uitslag was Herodotus. Ik weet ook welk leesteken ik ben (een komma) en hoe mijn droommeisje heet (Rosanne). Egoquizen horen bij de populairste applicaties op Facebook. Ik zou daar graag iets cultuurpessimistisch over willen schrijven, bijvoorbeeld dat we leven in het navelstaartijdperk, maar het lukt me niet; de quizzen zijn gewoon spelerei. En zoals Herodotus zegt op Quotationspage.com: 'If a man insisted always on being serious, and never allowed himself a bit of fun and relaxation, he would go mad or become unstable without knowing it.'

32. James Joyce lijkt sprekend op mij. Ik heb mijn profielfoto geüpload naar de look-alike-meter op Myheritage.nl. Die website koppelt jouw gelaatstrekken via fotoherkenningssoftware aan de celebrity waar je het meest op lijkt. Ik deed de test vanwege *Doppelgänger Week* op Facebook, een week die weken duurde en waarin iedereen zijn pasfoto wijzigde in die van een beroemdheid. Het was een grote Facebookhit. Het is fijn om af en toe online carnaval te vieren. En het is vleierend om te horen dat je op een beroemdheid lijkt. Ieder mens heeft een dubbelganger nodig om zichzelf aan op te trekken. Daar-

om plakken Elvis-imitatoren graag bakkebaarden op: niet uit grootheidswaanzin, maar als ode. En omdat het grip geeft op je leven als je een ambassadeur hebt gevonden, een vertolker van het type mens dat je diep vanbinnen ook een beetje bent. Waarom ook steeds het wiel opnieuw uitvinden? Waarom steeds die barre tocht aanvaarden om te ontdekken wie je bent? Zelfs Albert Camus was trots als zijn vrienden hem vergeleken met Humphrey Bogart (maar echt grote beroemdheden vinden het juist fijn om te horen dat ze 'zo gewoon zijn gebleven', gewoon Hazes). Mijn vrienden zeiden dat ik Youp van 't Hek was, maar dat vond ik een ridicule suggestie; dat was alleen omdat ik een bril draag die oppervlakkig op de zijne lijkt. Daarom vroeg ik een second opinion aan. De computer heeft nu berekend dat ik James Joyce ben (voor exact 71%).

33. Rummikub of andere gezelschapsspelletjes hebben iets nuffigs en beklemmends, maar op Facebook kun je online spelletjes doen met vrienden en vreemdelingen overal ter wereld en dat is fun. Miljoenen spelen er dagelijks samen Mafia Wars, FarmVille of scrabble. Het is even spannend en verslavend als vroeger het correspondentieschaken was, alleen hoeft je niet meer zo lang te wachten op het postkaartje met 'Pa3xb5'. En je kunt het spelbord omvergoaien zodra het je goeddukt.

34. Zesmaal per week googel ik mijzelf. Ik doe dat zoals ik in spiegels kijk: om te verifiëren of er geen spinazie tussen mijn tanden zit; om te zien of ik knap ben en om niet te vergeten

wie ik ook alweer was. De mensen met wie ik te maken heb, in liefde en in werk, googelen mij ook. Daarom check ik dagelijks mijn naam. Het is een ijdele, noodzakelijke, hygiënische gewoonte. Alleen op zondag doe ik het niet; dan heb ik vrij en laat ik mijn naam een beetje verslonzen.

35. Een ex-minnares van Arjen van Veelen stuurde mij een berichtje via Facebook, maar ik kende haar niet. Ze verwarde mij met mijn Google-dubbelganger, met wie ze kennelijk jaren geleden in Frankrijk een affairette had beleefd.

Voor naamgenoten koester je vaak vanzelf een nergens op gebaseerd gevoel van lotsverbondenheid. Maar op Google zijn het je domeinkapers. Zodra andere Arjen van Veelens succesvoller worden in het Arjen van Veelen®-zijn dan ik, word ik vervelend. Want mijn Google-hits vormen een soort foto van mijn reputatie en als de namen en identiteiten door elkaar heen gaan lopen, is het alsof de foto's van verschillende mensen over elkaar heen zijn geplakt.

Tot nu toe doen mijn alter ego's weinig kwaad. Eentje doet landbouwkundig onderzoek in Mexico; een ander is getrouwd met een Hattemse schooljuf en een derde is een middelmatige hardloper. En dan heb je nog iemand die in een bandje speelt en die ooit een affairette in Frankrijk heeft gehad. Hem moet ik nauwlettend in de smiezen houden. Gelukkig vindt Google zijn leven voorlopig minder relevant dan dat van mij; de eerste hits op de ranking, dat ben ik.

36. Wie nieuws heeft, deelt het meteen met iedereen. *Life is for sharing*. Daardoor voelt een privéberichtje in je inbox nu

even persoonlijk als vroeger een perkamenten brief met zegellak. Om vergelijkbare redenen is het een bijzonder privilege geworden wanneer je vrienden live en onder vier ogen ontmoet: zo'n intiem rendez-vous heeft nu de status van een Meet & Greet met Brad Pitt.

37. Er bestaat een wedstrijdje waar velen aan meedoen: de eerste zijn die een leuk filmpje of bandje heeft ontdekt en dat via Facebook heeft gedeeld. Wie steeds dingen deelt die oud zijn, of saai, daalt in achting. Wie als eerste iets bijzonders deelt, stijgt. Als iemand anders 'jouw' filmpje deelt, zonder te vermelden dat dit via jou ging, voelt dat als jatten (alsof je het zelf niet ergens vandaan hebt geplukt). Zodra een filmpje dat jij als eerste deelde een hit wordt, ben je trots. Maar ook teleurgesteld: nu ben je een van de velen die dit heeft gedeeld; een meeloper.

Het woord 'delen' heeft van oorsprong iets onbaatzuchtigs. Maar op Facebook betekent het soms: opeisen.

38. Seneca werd beroemd omdat hij zijn privécorrespondentie met zijn goede vriend Lucilius publiceerde. 'Jij dreigt de vriendschap op te zeggen,' schreef hij op een dag bijvoorbeeld, 'als je ook maar één detail mist van mijn dagelijkse bezigheden. Goed, kijk maar eens hoe open en eerlijk mijn relatie met jou is: ook het volgende wil ik je wel toevertrouwen.' En dan komen privébekentenissen. Heel open, die brieven: de hele wereld las ze mee. Zou Lucilius zich achteraf gepakt gevoeld hebben dat Seneca zijn leven cc'de naar de wereldliteratuur? Of juist trots?

39. Elk krantenberichtje over het mediafenomeen ‘sexting’ (het *texten*, doorsturen of delen van naaktfoto’s van je geliefde) zou moeten beginnen met het verhaal van Gyges en Kandaules uit Herodotus’ *Historiën*. Dat verhaal is meteen ook een pleidooi voor binnenpret.

‘Koning Kandaules werd verliefd op zijn eigen vrouw,’ begint Herodotus, ‘en vond vanaf dat moment dat ze de mooiste vrouw ter wereld was.’ Dat wilde hij vertellen aan zijn beste vriend Gyges. En hij wil het niet alleen vertellen, hij wil ook de bewijzen tonen.

Hij haalt zijn vriend over om zich in te laten sluiten in de koninklijke slaapkamer, zodat hij de koningin kan bekijken terwijl ze naakt is. Zo gezegd, zo gedaan.

De koningin legt haar mantel af en wandelt glorieus door de kamer. Gyges aanschouwt haar en hij beaamt alles wat zijn vriend zei. Maar als hij probeert weg te glippen, ontdekt zij hem. Ze doet echter alsof ze dat niet merkt.

De volgende dag roept ze Gyges bij zich en doet een voorstel: of zelfmoord plegen, of zijn beste vriend doden en koning worden. Lees bij Herodotus wat hij koos.

40. Ben ik een vieze voyeur als ik door fotoalbums blader van mensen die ik nauwelijks ken? Als ik strandfoto’s aanklik en uitvergroot? Nee. Die eigenaren van die albums willen dat. Ze zetten hun albums niet zomaar online. En als ik voyeur ben, zijn zij exhibitionist.

41. Toen soapactrice Georgina Verbaan vreemdging in een

croeg in Leiden, was ik in diezelfde kroeg aanwezig. Daar heb ik later nog over opgeschept tegenover vrienden, maar ik maakte niet het amateurfilmpje dat in *RTL Boulevard* te zien was; zoiets zou ik nooit doen, want ik weet zelf hoe het is om gespot, getagd en gevolgd te worden. Ik kan mijn paparazzi makkelijk afschudden – door ze te ontvrienden of door foto’s waar mijn naam aan kleeft weer te *untaggen* – maar in haar leven is meer mediawijsheid nodig.

Er zijn veel mensen beroemd geworden door te schrijven dat roem slecht is. Plutarchus, echter, schrijft het tegenovergestelde in zijn essay *Over onopgemerkt leven*: ‘Is léven soms iets om je voor te schamen, zodat het voor iedereen onopgemerkt moet blijven? Blijf juist níét onopgemerkt, want anders, stel dat je een goed mens bent, heeft niemand wat aan je, en stel dat je een gebrek hebt, dan word je door niemand gecorrigeerd.’

42. ‘Droomde vannacht achtereenvolgens dat hij een huis met zes kamers (en een ligbad) bezichtigde aan de voet van een kathedraal in verbouwing; dat René Huigen een rol in *Goede Tijden Slechte Tijden* speelde en dat hij op de elfde verdieping...’

Zo begon een update van een Facebookvriend die succesvol dichter is. Het was een terloops, grappig berichtje, dat eventjes uit de telex werd opgelicht vanwege de reacties die erop volgden van vrienden, vreemden en collega-dichters: ze begonnen de droom te duiden, voor de lol, voor het spelletje ad rem zijn en voor de poëzie. Facebook is soms een handige *Tell me who I am-app*.

Na een paar uur was het bericht al weer verzvolgen in de stroom nieuwe updates. ‘Wezens van één dag,’ dichtte Pindarus. ‘Iemand zijn,/ niemand zijn: wat betekent dat? Droom/ van een schaduw is een mens.’

Als updates zijn al onze gedichten: broze hengeltjes waarmee we vissen op echo. Elk berichtje zegt: ‘Interpreteer me! Hou van me! Ik kan het niet alleen!’ Dat is even ontroerend en menselijk als wakker worden met spinrag in je hoofd van een droom over een dichter die een rol krijgt in *Goede Tijden, Slechte Tijden*.

43. Je eigen feestje is vaak pas na afloop een feestje. Vooraf de stress: wie nodig ik uit? En tijdens het feest: heeft iedereen het leuk? Extra lastig is het als er mensen komen uit de verschillende contreien van je leven: vrienden, collega’s, familie. Dan moet je steeds switchen tussen al je verschillende ikken. Op Facebook bestaat een oplossing voor deze problematiek: je mag hier onbeperkt mensen uitnodigen of deleten. En je kunt subgroepen aanmaken voor familie, vrienden en werk. Je bent er zo meer jezelf dan op je eigen feestje.

44. Ik vond het altijd storend als mensen die het naar hun zin hebben, dat ook hardop zeggen: ‘We treffen het wel!’; ‘Wat hebben we het leuk samen!’ of ‘Echt genieten zo, hè?’ Want zodra je uitspreekt dat je gelukkig bent, ben je eigenlijk met iets anders bezig. Met bevestiging zoeken, bijvoorbeeld, of met streven naar geluk. Niet met gelukkig zijn. En dan geldt de uitspraak van Leonard Cohen: ‘It is your effort at love that is preventing you from experiencing it.’

Maar ik heb de kracht van woorden misschien onderschat. De Amerikaanse komiek Stephen Colbert introduceerde enige jaren geleden het concept 'Wikiality'. Zijn filosofie is dat zodra genoeg mensen zeggen dat iets waar is, het ook waar wordt. In zijn show vroeg hij zijn kijkers om op Wikipedia het lemma 'olifant' zo aan te passen dat het aantal olifanten in Afrika enorm groeide. Zodra genoeg mensen dat deden, zou de olifant ook in werkelijkheid geen bedreigde diersoort meer zijn.

Zo bezien is het zinvol om op Facebook enige malen per dag te schrijven dat je het goed hebt; dat je in een mooi huis woont; in de juiste stad; met de juiste baan; met genoeg vrienden. En dat je lekker in de zon zit op het juiste terras. Daar word je ook echt gelukkig van.

45. Is het leven een feest? Wellicht. Maar soms heb ik vrolijkheidsissues en ervaar ik het bestaan als een non-event. Gelukkig ken ik Kate, een blondine uit Adelaide die in mijn herinnering altijd een roze shirtje draagt. En ze lacht, want ze is bijna jarig. Haar verjaardagsfeestje werd een week van tevoren aangekondigd. Kate klikte op Facebook op het knopje: 'maak een evenement aan'. En toen schiep ze het evenement 'Kate's Birthday Party':

Type	Party - Birthday Party
Start Time	Saturday, May 1, at 8:00pm
End Time	Sunday, May 2, at 4:00am
Location	Our apartment

Kate was slordig. Ze liet de privacysettings op 'open' staan. Dat betekende dat iedereen de inhoud van dit evenement kon zien en dat iedereen was uitgenodigd. Saillant detail: ook het adres van haar appartement had ze niet afgeschermd. Nog diezelfde dag begonnen ongenode gasten zich aan te melden. Eerst tien, toen vijftig, toen tienduizenden tegelijk. Op Digg.com, Reddit.com en op Twitter verspreidden de mensen het evenement als een fijne roddel. Gratis bier! En iedereen rsvpde. Kate typte toen verward op haar profiel:

'WHO ARE YOU PEOPLE? WHY ARE THERE 10000 PEOPLE
WHO HAVE BEEN INVITED??
THIS IS A PRIVATE PARTY AT OUR APARTMENT.'

Het was al te laat: de teller van 'confirmed guests' stond binnen een etmaal op ruim zestigduizend. En er waren al diverse pagina's aangemaakt voor mensen die zeiden dat ze naar Kate gingen. De hele mensheid leek gemobiliseerd. Iemand schiep de Facebookgroep: 'Kate's afterparty'. Een ander creëerde de discussiepagina: 'What are you going to give Kate for her birthday?' En weer iemand de actiegroep: 'I'm not helping Kate clean up after the party'. En die kregen ook allemaal duizenden fans. Een krant pikte het verhaal op. Privacyminnaars gaven Kate's feestje als typisch voorbeeld van de huisvredebreuk die internet met zich mee brengt.

De verjaardag van Kate moest nog plaatsvinden, maar was al een *meme* geworden, een internetvirus. Daarom creëerde iemand op Wikipedia in de categorie 'meme' een pagina over Kate. En daarna begon er achter de schermen van die pagina

een debat over de vraag of deze verjaardag wel belangrijk genoeg was om te worden opgenomen in de encyclopedie. Een moderator vond het feestje 'clearly a non-notable event'. Helemaal toen bleek dat Kate haar uitnodiging in paniek weer van Facebook had gehaald: een feestje dat niet eens doorging, was duidelijk geen feestje. De pagina werd weer verwijderd; alles in goed overleg. Intussen verscheen op een andere Wiki-pagina - die van internetkunstenaar David Thorne - de aanvulling dat deze kunstenaar het feestje had verzonnen. Hij had de uitnodigingen verstuurd via een nepprofiel. En verkocht nu online t-shirts met de tekst: 'I Attended Kate's Birthday Party'.

Dit alles voltrok zich in minder dan twee etmalen. Eerst bestond Kate. Toen bestond ze niet. Eerst was er een evenement. Toen was het evenement weg. Het feestje werd gecancelled, maar we hadden er wel veel lol aan beleefd.

Dit maakt het leven waardevol: de herinneringen aan voorpret. Daarom vier ik het leven thuis, in mijn appartement. Iedereen is uitgenodigd voor dit evenement.

46. 'Rianne heeft iets op je prikbord achtergelaten,' las ik. Het was een digitaal cadeautje: enige honderden pixels in de vorm van een doosje met een strik. Het kiezen van het juiste cadeau is lastig, maar lastiger nog is het krijgen van cadeautjes. Geschenken brengen je vaak in verlegenheid, zeker als je ze buiten je verjaardag om krijgt. Waar heb je dit nu weer aan verdiend? Pericles adviseerde om aan je tegenstanders preventief cadeaus te geven. Daarmee breng je de ander in verwarring. En als hij wat teruggeeft, voelt dat voor hem niet als een gift,

maar als een 'vereffening van schuld'. Ik bestudeerde het cadeautje op mijn prikbord alsof het een paard van Troje was: wat zat er in de pixels verstopt? Maar opeens was het geschenk weer weg. Er stond nu: 'niet meer beschikbaar'. Dat maakte de vraag niet kleiner, maar groter. Dit had echt niet hoeven.

47. De beste profielfoto's zijn achtereenvolgens: de webcamshot, het zelfportret met je mobieltje; het zelfportret via de spiegel in je badkamer.

Dat blijkt uit onderzoek door een datingsite.

Amateurfoto's, met hun disproportionele tekenfilmogen en altijd die arm in beeld, wekken kennelijk de indruk van echtheid. En Facebook houdt niet van nep, van een leven in scène. Daarom heeft het geen zin om voor je profielfoto te poseren; of enthousiast in de lucht te springen op het strand met je armen en benen als in een x uitgestrekt – tenzij jij altijd zo bent. Je foto moet kloppen. Ga ook liever niet samen met je geliefde op je profielfoto, zelfs niet als je echt van hem houdt. 'Get a room' geldt ook hier. Stelletjes die *en plein public* klef doen vinden we al snel storend, niet omdat het geluk van anderen op zich vervelend is om naar te kijken, maar omdat het soms de schijn wekt van *public relations*.

48. Op eerste kerstdag 2009 overleed Tanja in dierentuin Artis. Ze was een nijlpaard dat, enkel door nijlpaard te zijn, een celebrity-hippo was geworden: Tanja. En daarom kreeg ze na haar dood een gedenkmuur bij haar lege hok, waar bedremmelde kinderen hun rouwtekeningen ophingen en beteuterde

papa's en mama's hun condoleancebriefjes. Ook kreeg ze een digitale gedenkplaats op Respectance.com, een soort Facebook voor dode mensen, waar je berichtjes kunt plaatsen.

Tanja was een nijlpaard met nabestaanden. 'Lieve Tanja,' schreef iemand, 'je was mijn lievelingsnijlpaard.' En een ander: 'Dat dan heel langzaam je bek openging, zodat je de andijvie er mooi in kon gooien.'

Naast haar rusten op de begraafplaats Respectance.com ook Ramses Shaffy, Michael Jackson, enkele voorpaginasoldaten die sneuvelde in Afghanistan en voorts een heel volk aan onbekende helden. Zij liggen zij aan zij in dit pantheon en vormen een koor waarin ieder met zijn eigen stem meezingt met *I did it my way*.

Internet herinnert me vaak aan het einde van het leven. 'Nintendo Wii kado bij uw uitvaartverzekering!' lees ik soms in mijn inbox. Of 'Chantal van der Werf namens de uitvaartanalist,' vraagt me: 'IS UW UITVAART GOED GEREGELD?' Ze zegt: 'Niemand vindt het leuk om aan het "einde" te denken. Toch is het verstandig om voorbereid te zijn, aangezien een uitvaart al gauw € 10.000,- kost. Neem daarom geen risico's.'

Vroeger was ik bang dat, als ik opeens dood zou gaan, mijn inbox voor eeuwig gesloten zou blijven, ik zou mijn Hotmailwachtwoord immers meenemen in de vergetelheid. Al mijn brieven, al mijn werk, alle mensen van wie ik in stilte had gehouden: voor altijd onvindbaar en dus voor niets. O, die eeuwige onzekerheid van: 'Hoe was ik?'

Daarom nam ik mij voor om, als mijn dood bijvoorbeeld een dag van tevoren zou worden aangekondigd, aan mijn vrienden mijn Hotmailwachtwoord 'ArieWill3m' vrij te geven. En

daarna zou ik naar de snackbar op de Breestraat gaan en daar net zolang Photoplay spelen tot mijn naam onbereikbaar hoog in de highscore stond bij Triviant en Memory. Ik trainde daar wekelijks op, want ‘eenmaal gestorven wacht je je graf,’ dichte Sappho.

‘naamloos dool je rond,
ook in het huis van de dood -
vervluchtigd, onder vale lijken’

Maar sinds Respectance.com bestaat, zijn al mijn ijdele frasen niet meer nodig. Ik kan daar vandaag nog een domeinnaam claimen, zodat de mensen later herinneringen over mij kunnen delen. Over hoe vertrouwd het piepje klonk als ik andijviestamppot van de Appie had gehaald. Of hoe ik af en toe mijn bek opentrok: zo fraai, zo langzaam.

49. Alexander de Grote moest huilen toen een wetenschapper hem vertelde dat er een oneindig aantal werelden bestaat, vertelt Plutarchus in zijn essay *Over gemoedsrust*. ‘Waarom huil je?’ vroegen zijn vrienden. ‘Omdat ik,’ antwoordde Alexander, ‘nu weet dat er oneindig veel andere werelden bestaan, terwijl ik er nog niet één in mijn macht heb gekregen.’ Op Facebook wijzen je vrienden je steeds op het bestaan van andere werelden. Ze vertellen je dat je leven altijd een armetierige steekproef zal blijven. Je leest twee, drie boekenkasten, maar laat bibliotheken ongelezen; je deelt het bed met misschien zeven geliefdes, maar cruiseschepen vol andere ware liefdes voeren aan je kade voorbij. Je bezoekt vierendertig landen, maar ben je wel eens in Sri Lanka geweest? Het is echt superleuk hier!

‘Het is een teken van een onstabiele ziel,’ vindt Seneca, ‘als je telkens op reis gaat en steeds in het voorbijgaan nieuwe dingen tegenkomt die je begeerte opwekken.’ Lees niet veel boeken, adviseert hij, maar een paar, en die dan goed. Waarom bouw je niks op – dat zou grootmoeder ook zeggen.

Een andere strategie is om van het leven een hechte aanschakeling te maken van steeds nieuwe verliefdheden. Ik begrijp de tranen van Alexander te goed om naar Seneca te kunnen luisteren.

50. We brengen elkaar in vertwijfeling. Wie zijn leven denkt te hebben afgesloten met een baan, partner, en vaste principes, ziet de hele dag updates voorbijkomen van vrienden die feesten. Flierefluiten, denk je dan, dat wil ik ook. Andersom: wie ongebonden leeft, ziet voortdurend updates van mensen die al wel vaste grond gevonden hebben. Een partner, een prima baan – dat wil ik ook. Zo juttten we elkaar op in een wapenwedloop van succes.

51. *Dare to be boring.*

52. Als een ballon die is losgeschoten, alle kanten op vloog en ten slotte ergens op een kast in het stof is geploft, te moe om te hijgen, zo was ik beland in een oude slaaptrein die aan zee stond uitgerangeerd.

Ik keek uit het raam en zag walvissen. Ze zwommen ver uit de kust; hun buitelingen leken ze te maken in slow motion. Een traag ballet van aubergines.

Weken achtereen had ik als voortvluchtige geleefd. Nooit

langer dan twee nachten in hetzelfde bed. Alles gezien. Alles gedaan. In het buitenland zeg je 'ja op alles' omdat er niemand naar je kijkt. Nu was ik moe geworden. Van de mensen, de evenementen en de woorden waar alles mee gepaard gaat. 'Wie ben je. Wat doe je. Waar ga je heen. Heb je dit gezien. Heb je dat gedaan. Ga je mee.' Het was gaan klinken als gesnerp van slijptollen. Ik was, kortom, de chatroulette zat en zocht de experience van niks doen.

In Mosselbaai kun je overnachten in de Santos Train Lodge, een oude rode trein, dertig meter van het strand, omgebouwd tot hostel. Een attractie op zich, al zocht ik alleen een bed. Ik had geluk: in de winter is Mosselbaai een uitgestorven badplaatsje; het strand lag braak en er waren geen andere gasten in de trein. In mijn lege coupé voelde het even alsof ik was weggelopen van een stadionconcert. Pas toen de muziek niet meer klonk, vernam ik de piep in mijn oor. Maar zonder bereik, met alleen kalmerende zee en het gezelschap van potserlijke walvissen, herwon ik langzaam de stilte.

Ik begon net uit te zien naar de vrolijke eenzaamheid van het liedje *Sitting on the docks of the bay*, toen er, vlak voor sluitingstijd, een touringcar met Britse studenten bij het hostel arriveerde. *You'll never walk alone*, zongen ze. En dat is soms inderdaad het probleem van het leven: *you'll neeeeeeeeeeeeeever walk aloooooone*.

Maar je loopt door, met hoop in je hart.

53. De chatgesprekken op Omegle, waar je kunt praten met random strangers, lijken op het contractje dat de lifter sluit met zijn chauffeur. Vrijwillig sluiten zij zich een paar uur op

in een kleine ruimte. De een krijgt gratis transport, de ander gezelschap. En dan begin je elkaar alles te vertellen – want je zult elkaar toch nooit meer zien. Deze vriendelijke vreemdelingen zijn wat in de roman *Fight Club* van Chuck Palahniuk *single use friends* worden genoemd: de mensen in de vliegtuigstoel naast je met wie je een gesprek voert dat je hart even verwarmt. Weggoovrienden zijn het, maar deze vreemde enkelingen maken van liften en leven een troostrijke experience. Zij zijn het die ervoor zorgen dat zelfs de middelvingers die voorbijflitsen als je in de regen langs de snelweg wacht, jou niet deren, maar op den duur zelfs iets teders krijgen.

Dit is het schema van je bestaan (en zorg alsjeblieft dat je iets zegt tussen de haakjes):

Connecting to server...

You're now chatting with a random stranger. Say hi!

You: hi!

[...]

Stranger: bye!

Your conversational partner has disconnected.

54. Wie Jacob Zuma was, hoorde ik pas op het feestje zelf. Het feestje dankte ik aan de website Couchsurfing.com. Dat is een soort Facebook voor reizigers. Je hebt er geen vrienden, maar vreemden. Via dit platform kun je wereldwijd logeren bij onbekenden thuis, op hun *couch*. Op de site heet dat: 'The instant accessibility of new friends and memorable experiences.' De filosofie van de site is een mengsel van Esperantoachtig optimisme over de mensheid, hippiegevoelens voor de kosmos (van dat we allemaal vrienden zijn, je weet wel) en de

wijsheid van keiharde statistiek. Begin 2010 stond de teller zo:

CouchSurfers	1,789,911
Successful Surfings (approx)	1,918,622
Friendships Created (approx)	2,076,963
Positive Experiences (approx)	3,304,307

‘Mensen die hun hele leven op reis zijn,’ zegt Seneca, ‘hebben uiteindelijk overal logeeradressen, maar nergens vrienden.’ Hij weet niet wat hij allemaal heeft gemist: achter bovenstaande cijfers gaan echte verhalen schuil.

Noel Chellan is een wetenschapper in Durban die lid is van het ANC. En van Couchsurfing. Hij noemt iedereen zijn ‘comrade’. Ik schreef hem aan en hij accepteerde mijn *request to surf his couch*. De avond dat ik arriveerde, nam hij me mee naar een ANC-feestje, waar oud-activisten waren, waaronder Jacob Zuma, die later president werd. Noel moest mij wel eerst aanwijzen wie hij was, maar na Zuma’s urenlange toespraak over zijn jaren in gevangenschap had ik een indruk van de mens en wist ik dat dit een onbetaalbare ervaring was.

Zelf heb ik in Leiden via deze site Chinezen, Russen en Italianen ontvangen. Couchsurfing.com is een oplossing voor de angst van elke reiziger: dat het echte leven zich achter je rug om voltrekt. De Chinezen vonden mijn huiskamer om die reden interessanter dan de Keukenhof. En ik vond Noels huiskamer spannender dan een safaritour door de townships; of dan het groepje echte negerinnen dat elke avond in het hostel

in Koffiebaai een hottentottendansje kwam doen, waarna ze rondgingen met de pet.

In Homerus' tijd hadden reizigers andere angsten, bijvoorbeeld dat ze beroofd werden onderweg. Daarom bestond er toen ook een versie van Couchsurfing.com. Die heette *xenia*, gastvriendschap. Het woord 'xenos' betekent in het Grieks, afhankelijk van de context, 'gastheer', 'vreemdeling' of 'gast'. Xenia was een ongeschreven contract dat bepaalde dat een vreemdeling die bij jou aan de deur klopte, recht had op onderdak en eten, vanuit de gedachte dat als je zelf op reis was, jij ook bij die vreemdeling terecht zou kunnen (want we zijn allemaal vrienden, je weet wel). Of het contract werd nageleefd, bleef altijd een verrassing. De beste vertaling van *xenia* zou zijn: vreemdschap.

In die verrassing zit een groot deel van de lol van de *Odyssee*. Steeds opnieuw is de vraag of en zo ja hoe Odysseus tijdens zijn reizen onderdak krijgt. Soms gaat het goed, zoals bij koning Alkinoös, die Odysseus een goed glas wijn en een bed aanbiedt. Maar bij de nimf Kalypso is het logeeraadres een *temptation island*. En de cycloop, dat is een parodie op een gastheer: hij wil Odysseus opeten.

Met Couchsurfing hoef je niet bang te zijn voor cyclopen. De site werkt met een recensiesysteem dat is geleend van eBay, waar kopers en verkopers elkaar vooraf kunnen beoordelen op betrouwbaarheid. Dat maakt Couchsurfen minder eng dan, bijvoorbeeld, liften. Wie positieve of negatieve ervaringen met mij heeft, mag die publiceren op mijn profiel met een *permanent marker* – ik kan comments niet deleten.

Dit systeem is waterdicht en zelfreinigend. Toen ik een

slaapadres zocht in Durban, kwam ik op het profiel van een vrouw van mijn leeftijd: Bryony. Ze werkte als journalist en hield van surfen, duiken, schrijven, fotografie en feesten. Wij deelden een canon van favoriete films en boeken. Ik wilde haar aanklikken, maar mijn oog viel op haar recensies. 'Negative,' besprak ene Henry-David. Eerst doet ze vriendelijk, was zijn ervaring, maar dan wordt ze plotseling erg kil en eist ze dat je vertrekt. Zijn commentaar was even dodelijk als een haar in de soep van een Michelingidsredacteur. Exit Bryony. En zo kwam ik bij Noel Chellan.

De bij- en afschrijvingen op de bankrekening van mijn sociaal kapitaal op Couchsurfing.com mag je inzien op Couchsurfing.org/people/arie. Je ziet daar hoeveel vrienden ik heb; wat mijn kijkcijfers zijn; dat ik 94% van mijn inkomende verzoeken heb beantwoord; dat ik 9 minuten geleden voor het laatst inlogde in Nederland, Zuid-Holland, Leiden; dat ik 'geverifieerd' ben: mijn identiteit en adres zijn gecontroleerd via een ouderwetse brief per post. Je leest er ook dat ik van Herodotus en van voetbal houd; dat ik mijzelf 'open minded' noem en dat ik een keer een gevangenis in Latijns-Amerika heb bezocht als journalist - maar deze minibiografie schreef ik zelf; veel objectiever zijn de recensies door vreemden.

'Kind and thoughtful,' oordeelt Liyuan Yang uit Shanghai, 'he showed us Leiden city where he lived for years and know more than anyone else. He gave me lots of valuable advice about my career path which confused me a lot.' En Cecille Dawkshas uit Kaapstad: 'Super easy-going, modest, mellow, interesting and adaptable person [...]. When he left after his

short but longer than expected stay by us our whole family was quite sad.'

Natuurlijk zijn die lieve woorden geschreven met een pen gedoopt in *love and peace*, maar ik koester deze besprekingen; niet alleen als wisselgeld in mijn economie van vreemdschap, maar ook als dierbare souvenirs.

55. Wie wel eens heeft geprobeerd zijn sleutelbos op te bellen als hij die kwijt was, snapt dat nieuwe techniek soms voor nieuwe wensen zorgt. Zo zou het ook fijn zijn als we hinderlijke mensen even simpel konden wissen als online. Maakt die gedachte mijn echte vrienden gadgets? Sommigen zijn dat inderdaad: hebbedingetjes. Maar de overlap tussen vriendschap en bezit is een oud verhaal. Volgens Aristoteles heb je drie soorten vrienden: zakelijke vrienden, vrienden die voor entertainment zorgen en echte vrienden. Ook online heb je ze alle drie, en je weet meestal precies met welk type je te maken hebt. Dat is de test: zodra je niet weet wie je zou uitnodigen rond je bed als je ziek bent, ben je de weg kwijt.

Als ik twijfel, lees ik Plutarchus. Hij hekelte in zijn essay *Over het hebben van veel vrienden* de mode om mensen vriend te noemen 'door het drinken van één enkel glas samen, of door één nacht in hetzelfde huis door te brengen.' En in zijn essay *Hoe je het verschil ziet tussen een slijmbal en een vriend* geeft hij een remedie tegen mensen die jou kudos geven, enkel om van je te profiteren: zorg dat je jezelf goed kent, dan prik je meteen door een vals compliment.

Volgens meer recent onderzoek onder studenten, gepubliceerd in de *Journal of Computer-Mediated Communication*, is

het meest aantrekkelijke profiel er eentje met 302 vrienden. Wie minder heeft, wordt beschouwd als sociaal onhandig; wie er veel meer heeft als een narcist.

Het fijne aan vriendschap is dat het een open relatie is: je mag verschillende vrienden tegelijk hebben. Nergens is die relatie zo open als op Facebook. Alleen de website zelf is snel jaloers en eenkennig: het verwijderen van je eigen profiel is bijna onmogelijk.

56. 'Ontvrienden' betekent dat je iemand verwijdert van je lijst. Je maakt het als het ware uit. 'Verbergen' betekent dat je de status updates van een vriend niet meer wilt zien. Je maakt het uit, zonder dat de ander dat weet. Je houdt de telefoonhoorn als het ware van je af terwijl de ander doorratelt.

Ik heb de schrijver Abdelkader Benali verborgen. Dat was uit zelfbescherming, omdat ik jaloers werd: hij plaatste zo vaak via zijn iPhone berichtjes over zijn succesvolle leven, over reizen, boeken en hardloopsucces (bijvoorbeeld 'I ran the half marathon of Utrecht today, notwithstanding the weather, the strong wind I ran very relaxed.') dat hij mijn nieuwsoverzicht vertroebelde.

Verbergen werkt als een onewayscreen: Benali kan niet zien dat ik hem verborgen heb. Daar staat tegenover dat ik niet kan zien of hij mij heeft verstopt. De kans bestaat dat aan weerszijden van de glazen wand niemand naar niemand kijkt. Zo laten we elkaar stilzwijgend volkomen in onze waarde. Handige optie.

57. Het leven was altijd al een soap, maar pas sinds kort beschikken we over een camera om elke seconde te filmen. Zoals de ViconRevue, die je met een koordje om je nek kunt dragen en die duizenden foto's per dag maakt. Er zit een sensor in die veranderingen van richting, temperatuur en lichtsterkte registreert. Steeds als het apparaat aanvoelt dat er iets in je leven gebeurt, drukt het af.

Het ding werd in de jaren negentig ontwikkeld als geheugensteuntje voor mensen met alzheimer: de foto's bleken de nevels in hun hoofd te kunnen verjagen, ongeveer zoals de geur van een madeleine bij Proust jeugdherinneringen weer activeerde. Maar de ViconRevue wordt nu ook aangeprezen bij fotobloggers.

Sinds de uitvinding van de fotografie gebruiken we foto's om onszelf en anderen eraan te herinneren dat we het goed hebben. Op Facebook worden maandelijks drie miljard foto's geplaatst. We maken bijvoorbeeld foto's op een feestje, die we nog tijdens dat feestje via ons mobieltje uploaden, waarna andere feestgangers, nog steeds tijdens dat feestje, de foto's gaan taggen en van comments voorzien. Het is een vorm van instantmelancholie, dat oprakelen van jeugdherinneringen die één uur oud zijn.

Maar het is een mythe dat je slechter zou kijken als je voortdurend fotografeert; je stelt het kijken alleen wat uit. Foto's van feestjes bestuderen we met het arendsoog van een onderzoeker.

We zijn niet vergeetachtig omdat onze hersens trager worden, maar omdat het leven sneller gaat dan vroeger en de frequentie van evenementen tegenwoordig hoger ligt. Gelukkig

hebben we de foto's nog. En kunnen we met terugwerkende kracht in het nu leven.

58. Fotosite Flickr.com is een plek voor kiekjesexhibitionisme, dacht ik vroeger. Je vindt er communities van mensen die hun leven in foto's online plaatsen. Zoals Project 365, waarvan de leden elke dag zichzelf uploaden, tot ze een jaaroverzicht hebben. Ze vragen de vreemden om feedback, zowel op hun fototechniek als op hun leven zelf. Een vriendin van mij deed daar ook aan mee. Haar foto's werden automatisch via Flickr doorgelinkt naar Facebook, zodat ik dagelijks een snapshot uit haar leven kreeg. Ze maakte steeds betere foto's. Op een dag kreeg ze te horen dat haar moeder op sterven lag.

Vanaf dat moment ging Project 365 niet langer over wisselwaskes. De fotostroom veranderde van kabbelend in kolkend. Ze bleef doorblossen. Het hele proces lang. Zelfs vlak voor en vlak na de begrafenis.

Terwijl ik het zelf te eng vond om haar op te bellen en wat simpele woorden van troost uit te spreken, zag ik hoe de Flickrcommunity haar omarmde en wel compassie bood.

59. Nonja (1976) was een van de eerste orang-oetangs op Facebook. Ze woont in de dierentuin van Wenen en heeft een speciaal geprepareerde Samsung ST 1000 digitale camera. Steeds als ze met haar behendige, ranke pianovingers op het sluitknopje drukt, rolt er een rozijntje uit het toestel, dat ze snel oppeuzelt. De foto's die ze maakt, komen via wifi automatisch op haar profiel en zo ook in mijn nieuwsoverzicht, want Nonja is mijn vriendin.

Nonja fotografeert haar hok, haar maaltijden, de andere apen, haar spelletjes, haar woede, haar verliefdheden. Soms maakt ze een foto van zichzelf. Dan zie je een oranje arm die naar de lens gaat. Ze is het beroemdste dier van Wenen en heeft meer dan tachtigduizend vrienden.

Van al mijn vrienden heb ik Nonja het meest lief. Met elke foto die ze me stuurt vertelt ze wie ik ben: een aap die te veel denkt. En met elke foto die ik van haar krijg, denk ik: dit wil ik ook. Op knopjes duwen. Maar geen foto's kijken. Rozijntjes eten, volkomen onbekommerd rozijntjes eten.

'Lukt je lekker toch niet,' zegt Nonja dan, 'je bent een aap die te veel denkt.' Steeds als ze dat zegt, ontbrandt er liefde in mijn hart. Aangenaam evenwichtsverlies van verliefdheid.

Op een dag zal ik het zover geschopt hebben dat ik leef met de eenvoudige luister van de leliën des velds. Dan zal ik haar opzoeken in Wenen. Ik zal zwaaien. Ik zal schudden met een grootverpakking rozijnen. En zij zal mij herkennen. 'Hi!' roep ik dan bedeesd. Maar zodra de bewakers even niet opletten, spring ik over het hek en waad ik door de gracht. Ik zal lak hebben aan alles, lak aan de modder op mijn kleren, lak aan de mensen met hun inzoomende lensjes, lak aan allen die dit leuk vinden. Ik zal het eilandje opklauteren en ik zal volkomen onbevangen mijn vrijheid tegemoet treden. En samen zullen we filmpje worden.

Daar train ik nu op, maar ik durf het nog niet. Ik durf nog niet te leven, te kiezen, te omhelzen. In de tussentijd schrijf ik comments op het profiel van mijn Weense geliefde. 'Ich liebe dich, Nonja,' fluister ik in haar oor. En dan wacht ik op antwoord.

Ze zwijgt meestal. Zo pesterig.

En dus refresh ik, refresh ik, refresh ik steeds weer. En met ieder muisklikje voed ik mijn wanhoop. Totdat er, uit het niets, weer nieuwe foto's van haar binnenkomen. En dan begint hetzelfde liedje opnieuw:

Verdammt, ich lieb' dich - ich lieb' dich nicht.

Verdammt, ich brauch dich - ich brauch dich nicht.

Verdammt, ich will dich - ich will dich nicht.

Ich will dich nicht verlier'n.

60. Harry Jekkers bezingt in het nummer 'Over de muur' de vogels die boven Berlijn vlogen. In dit nummer vergelijkt hij de dictatuur van de Stasi in het Oosten met de dictatuur der vrijheid in het Westen. En het laat de vogels koud in welk deel van de stad ze hun brood halen. De tekstdichter van Jekkers maakt in dit nummer de misstap van veel cultuurpessimisten: hij vergelijkt appels met peren. Want de 'porno en peepshow' in West-Berlijn was niet even erg als de martelwerktuigen in het Oosten. Zo mag je de glazen kooi die Facebook is ook nooit vergelijken met, bijvoorbeeld, de schaduwpraktijken van de Stasi in de film *Das Leben der Anderen*. Je hebt luxeprobleempjes en je hebt terreur. Het valt de vogels uit dit nummer, met al hun vrijzwevende intelligentie, kwalijk te nemen dat ze geen heldere keuze maakten.

61. Nelson Mandela werd bevrijd op 27 juni 2008, tijdens een popconcert in Londen. De benefietshow was vernoemd naar

zijn gevangenisnummer 46664 en bedoeld als zijn verjaardagsfeest. De grote vraag was of hij er zelf bij zou zijn, want zijn lichaam was broos. Ook de komst van een andere genodigde was onzeker: Amy Winehouse, de vijftientigjarige zangeres die het slotnummer zou zingen. Ze was vlak voor het concert opgenomen in het ziekenhuis na een overdosis.

Winehouse brak door met haar soulalbum *Back to black*, dat tot de hoogtepunten van de popgeschiedenis wordt gerekend. Het bekendste nummer heet 'Rehab', een protestsong tegen verslavingshulp ('They tried to make me go to rehab, but I said "no, no, no."'). Sinds dat album nam ze niets meer op en kwam ze vooral in het nieuws met paparazzifoto's van haar trage, publieke suïcide. Sommige schokkende beelden leverde ze zelf aan op haar Facebookprofiel, zoals dat grappige filmpje waarin ze speelt met een levend muisje terwijl ze duidelijk *high* is; of die homevideo, gemaakt door haar man Blake, waarin ze een racistische versie zingt van 'Hoofd, schouders, knie en teen'. Blake moest later de gevangenis in vanwege het ernstig verwonden van een barman. Daarna droeg Amy elk concert dat ze gaf op aan haar *incarcerated* echtgenoot.

Ik reed in een busje met backpackers door Transkei, Mandela's geboortestreek, toen de chauffeur halverwege stilhield en wees op een huis in de heuvels. Dat was het nieuwe onderkomen van Mandela. En de chauffeur zei dat het een replica was van het huis waar hij de laatste jaren van zijn gevangenschap, toen hij vanuit Robbeneiland naar het vasteland was overgebracht, vast had gezeten.

Wij dus foto's maken. Maar waarom Mandela die kopie had

laten bouwen, wisten we niet, en de gids bleef het antwoord ook schuldig. Was het omdat Mandela soms terugverlangde naar zijn oude celmuren?

Die gedachte werd aannemelijk na het zien van de beelden van benefietconcert 46664 op YouTube. Ondanks hun breekbare lichamen waren ze er allebei: Mandela, de rebel met de vuist die op hoge leeftijd popster moest worden, en Amy, het snoepzieke wonderkind met een middelvinger. Beiden hadden zij zich op geheel eigenzinnige wijze aan hun vrijheid vertild.

Tijdens de slotact kwamen alle beroemdheden het podium op en zong iedereen mee met het oude protestnummer 'Free Nelson Mandela'. Vanuit de skybox keek de jarige toe. 'Free, free, Nelson Mandela,' hoorde hij de celebrities in koor zingen, 'free, free, Nelson Mandela.' En hij sloot zijn lede ogen even.

Maar wat hoorde hij daar? Boven het gesnater van de skatrompetjes uit, dwars door de koorzang heen, uit de toon, vals... Hoorde hij het echt? Ja, hij hoorde het echt. Hij zag een junkerig meisje dat nerveus friemelde aan haar minirok. Ze zong een ander refrein: 'Free, free, Blakey my fella.'

Toen schoten Mandela de woorden te binnen die hij ooit zelf had geschreven: 'The truth is that we are not yet free; we have merely achieved the freedom to be free.' Hij mompelde: 'Fuck it.' En stond op.

Meer lezen?

Een fantastisch Facebookleven in 61 eenvoudige overpeinzingen
is afkomstig uit *Over rusteloosheid* van Arjen van Veele

‘Over de tomeloze druk die de tomeloze hectiek van o.a. internet ons oplegt - zonder dat internet traditioneel cultuurpessimistisch wordt weggezet, integendeel. Met o.a. een van de levendigste artikelen die ik tot nu toe heb gelezen over de wonderde wereld van Facebook.’
Joost Zwagerman op *Facebook*

UITGAVE AUGUSTUS

ZIE WWW.AUGUSTUS.NL
EN WWW.ARJENVANVEELEN.NL